

УДК 792.8.793 38

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/28.208922>**Денис ФЕДОРЧЕНКО,**

orcid.org/0000-0001-8695-7484

викладач кафедри сучасної та бальної хореографії

Харківської державної академії культури

(Харків, Україна) fedorchenko.den@gmail.com

КЛАСИФІКАЦІЯ СУЧАСНИХ СТИЛІВ ТАНГО

У статті проаналізовано сучасний стан танцю танго, зроблено класифікацію його стилів та проведено їх компаративний аналіз. Створення такого комплексного дослідження зумовлено відсутністю належного обґрунтування теми в українській та зарубіжній хореології, хоча сьогодні танго позначилося стрімким розвитком та популяризацією, затребуваністю як в аматорському, так і в професійному середовищі, наявністю розгалуженої системи стилів. У ході дослідження визначено, що нині танець танго представлений трьома напрямками, такими як аргентинське, бальне, фінське. Характерними рисами аргентинського танго є соціальність, комунікативність, імпровізаційність, близькі обійми, контакт верхньої та нижньої частин тіла, швидкі та емоційні рухи ніг, яскраво виражений гендерний аспект, відсутністю чітко встановлених правил виконання. Провідні стилі поділяються на соціальні, такі як мілонгєро, салон та нуєво, які не вимагають професійної підготовки й більше є формами спілкування, характеризуються швидкими, емоційними рухами; та сценічні, такі як танго «на експорт», танго-фантазія, що є складними стилями, які запозичують рухи з інших видів хореографії та мистецтва, виконуються професіоналами. Бальне танго має суворо стандартизовану техніку виконання, танцюється на змаганнях і турнірах зі спортивних бальних танців, тому потребує хореографічної підготовки. Воно характеризується стаккатованістю рухів, раптовими зупинками, чергуванням повільних і швидких рухів, відсутністю імпровізації. Представлене американським стилем, що відрізняється граціозністю та м'якістю виконання, закритим контактом в парі, сильно зігнутими колінами; та міжнародним, що має високі вимоги до танцівників, виконується в постійному контакті, характеризується чіткістю та елегантною стриманістю, чергуванням швидких рухів з повільними. Фінське танго поєднує пристрасну манеру аргентинського та стриману – бального; характеризується імпровізаційністю, чуттєвістю, простотою та плавністю рухів.

Ключові слова: аргентинське танго, бальне танго, фінське танго, стиль, напрям.

Denys FEDORCHENKO,

orcid.org/0000-0001-8695-7484

Lecturer of the Department of Contemporary and

Ballroom Choreography

of Kharkiv State Academy of Culture

(Kharkiv, Ukraine) fedorchenko.den@gmail.com

CLASSIFICATION OF CONTEMPORARY TANGO STYLES

In the article the contemporary state of tango dance is analyzed and the classification of its styles and their comparative analysis are developed. The creation of such complex research is caused by lack of proper grounding of this topic in the Ukrainian and foreign choreology, though nowadays tango is marked by rapid development and popularization, being in great demand both in amateur and professional environment and availability of branched system of styles. During the research it was determined that nowadays tango is introduced by three styles: argentine, ballroom and Finnish. The main characteristics of argentine tango: sociability, communicativeness, improvisativeness, close embrace, a contact of upper and lower body parts, quick and emotional movements of legs, a strongly pronounced gender aspect and absence of sharply defined rules of performance. The leading styles are divided into social – milonguero, salon and nuevo, which don't require professional training and mostly are the form of communication; and scenic – tango "for export", tango fantasia – complicated styles that borrow movements from other types of choreography and art and are performed by professionals. Ballroom tango has a strictly standardized performance technique, is danced at ballroom dance competitions and therefore requires choreography preparation. It is characterized by staccato-like movements, abrupt halts, and alternation of slow and quick movements and absence of improvisation. Ballroom tango is introduced by American style which is remarkable for its gracefulness and gentleness of performing, a closed contact in the couple and strongly bent knees; and international style which has high standards for dancers, is performed in a constant contact, is remarkable for accuracy and elegant reserve and alternation of slow and quick movements. Finnish tango combines a passionate manner of argentine tango and a reserved manner of ballroom tango; it's characterized by improvisativeness, sensuality, simplicity and evenness of movements.

Key words: argentine tango, ballroom tango, Finnish tango, style, trend.

Постановка проблеми. Сьогодні танець танго досяг свого найвищого розвитку, адже він представлений декількома напрямками, визначається плюралізмом стилів, популярний і як соціальний танець, і як конкурсний, широко затребуваний у різноманітних жанрах художнього кінематографу. Танго відзначається екстраординарністю, є феноменом не тільки бальної хореографії, але й усієї музично-танцювальної культури, адже поєднує мелодійність, ліричність, витонченість, чуттєвість, ритмічний драйв, антитетичні емоції. Оскільки сьогодні танго представлене великою кількістю стилів, виникає необхідність створення їх класифікації, визначення особливостей та характеру їх виконання, що не знайшло фундаментального аналізу у сфері мистецтвознавства та хореології.

Аналіз досліджень. Танго як музична й танцювальна культура широко проаналізовано у зарубіжних, частково – у вітчизняних дослідженнях, про що свідчать статті Е. Вичева, Д. Драгілева, А. Кофмана, С. Худекова, М. Черепаніна та інших спеціалістів. Аргентинському танго присвячені історичні дослідження Х. Борхеса, Д. Гарібальді, П. Пічугіна. Особливості бального танго аналізують М. Богданова, Т. Павлюк, Л. Скрипник, фінське – Дж. Бехтель, В. Куркела, А.-В. Кар'я. Окремий пласт складає література теоретичного та методичного спрямування, зокрема посібники А. Мура, Г. Ховарда, Г. Дені, Л. Дассвіль, Дж. Саймона, М. Шота, наукові статті А. Кугеля, Б. Шуллера. Суттєву наочну інформацію містять відеоджерела, наприклад всеукраїнські та міжнародні змагання, виступи колективів бального танцю, мілонги та інші танго-вечірки.

Мета статті – створення класифікації сучасних стилів танго та їх компаративний аналіз.

Виклад основного матеріалу. Танго має дуже давні коріння. За своїм походженням це мавританський танець, а слово «танго» походить з мови нігерійського народу ібібію, де воно означало «танець під звук барабана». Старовинне іспанське дієслово “taer” перекладається як «гра на музичному інструменті». Також можна припустити, що склади “tan-go” використовувалися для імітації певного виду ударного акомпанементу. Танго походить від уругвайської мілонги, хабанери, андалузського танго, пайяди та афро-аргентинського «кандомбе» (Черепанін, 2012: 201). Як танець танго зародилося наприкінці XIX ст. в Аргентині на околицях Буенос-Айреса, а сьогодні активно розвивається (Борхес, 1930; Черепанін, 2012: 201; Kärjä, 2016: 2).

Аргентинське танго – це соціальний танець, його особливість полягає в тому, що це перш

за все форма спілкування. Порівняно з іншими напрямами розташування танцюристів у парі дуже близьке, контакт верхньої та нижньої частин тіла чуттєвий, медитативний, релаксуючий; рухи ніг швидкі, емоційні. Партнери відчувають один одного за допомогою дотиків і рухів, партнер впевнено веде партнерку, а вона інтуїтивно вгадує його траєкторію. Елегантність і сила чоловіка контрастує з витонченістю та чуйністю жінки. А. Журавльова (2018 рік) наголошує саме на важливості гендерних ролей та об'ємів (характерне м'яке притискання партнерки до себе на рівні грудей), які дають можливість партнерці безпосередньо відчувати напрямок руху верхньої частини тіла партнера та ритм його кроків. Якщо в контакті лише верхня частина тіла, то ногами можна вільно відображати нюанси ритму (Журавльова, 2018: 78–79). В основі аргентинського танго обов'язково лежить принцип імпровізації, що впливає з універсальної мови тіла, однак наявні базові елементи, такі як променад, повороти, зупинки, роли, очо й прикраси. Відсутні певні правила виконання цього напрямку, критерії оцінювання й правила суддівства. Танець постійно набуває нових інтерпретацій, адже кожна пара створює власні стильові рішення.

Аргентинське танго поділяється на соціальне та сценічне. Кожен із цих напрямів має свої особливості. Соціальне аргентинське танго виконується на мілонгах. Рухи танцюристів спокійні і компактні, увага спрямована «всередину» пари, на контакт і взаєморозуміння між партнерами. Соціальне аргентинське танго включає багато підстилів. Проаналізуємо найпоширеніші.

Танго мілонгеро – це стиль, для якого характерні закриті об'єми (корпуси танцюристів щільно притиснуті один до одного), що обмежує рухливість хребта партнерки, тому скручування тазу в очо й хіро замінюється схресними кроками. Кроки короткі, рубані, містять багато очо кортадо, характерним є постійний контакт вільної ноги з підлогою без згинання в коліні. Іноді мілонгеро називають «портеньо», або автентичним чи традиційним танго. Це канон і база аргентинського танго (Montes, Arce, 2012).

Танго де салон характеризується повільними розміреними рухами. Включає всі основні кроки й фігури танго, зокрема деякі сакадас, хіро, низькі болео. Кожний з партнерів знаходиться на своїй осі. Відрізняється більш відкритою позицією танцюристів у парі, що дає змогу виконувати різноманітніші кроки, фігури, повороти й пози. Це більш вишуканий і витончений стиль. Є відкритий і закритий салон, який танцюється у відкритій

і закритій позиціях відповідно (Espinoza, Hurtado, 2013).

Танго нуево – це сучасний стиль танго, один з найпрогресивніших. У ньому поєднуються сильні емоції, ніжність і пристрасть, чергування плавних і швидких рухів, партнерка не пасивно слідує за партнером, а може самовиражатися, доповнювати й розвивати ідеї партнера, робити танець цікавішим. Нуево вирізняється оригінальними обертаннями, сплетінням ніг, вишуканими позами, підтримками, відкритими обіймами (Sergienko, Khramutichev).

Сенічне аргентинське танго більш амплітудне за соціальне, виконується підготовленими танцівниками на сценічних майданчиках. Визначається енергійними, емоційними, пристрастними рухами. Партнери можуть виконувати елементи, які на мілонгах неможливо станцювати через відсутність простору, зокрема високі болео, кольгади, стрибки, підтримки. До цього напрямку належать танго «на експорт» (дуже видовищний танець) і танго-фантазія («ессенаріо» чи шоу-танго – синтез декількох стилів танго, що включає, окрім традиційних кроків, балетні па, фігури бальних танців, елементи гімнастики, фігурного катання, є особливим видом мистецтва і виконується професійними танцюристами).

Кардинально протилежним аргентинському танго є бальне (або змагальне). Відмінності полягають у поставі, положенні в парі, рівновазі, кроках, рухах, музиці, відсутності імпровізації. Це спортивний танець, який представлений у програмах змагань та конкурсів разом з іншими танцями європейської програми. У бальному танго відсутня імпровізація, а метою танцю є презентація певних вимог залежно від класу танцівників та оцінка суддів. Усі рухи бального танго відповідають встановленим правилам: від положення голови, корпусу тіла, крокових елементів до ритму. Однак М. Богданова вважає, що в конкурсному танці наявна не тільки «типізована» хореографія з суворою послідовністю фігур, але й «розкріпачена», «вільна» хореографія, що не передбачає «стабільної системи танцювальних рухів і характеризується нерегламентованим чергуванням темпів і метра» (Богданова, 2009: 120). У бальному танго руки тримаються жорстко, контакт відбувається на рівні стегон. Поняття «обійми» відсутнє, замість нього використовується термін «контакт» (англ. “contact” – «спілкування», «зв’язок»), положення в парі більш відкрите. Виконавці крокують з каблука, компактні та лаконічні рухи мають чіткий та різкий характер, на відміну від аргентинського танго, де вони скоріше

ковзаючі й переважно виконуються з носка, а ритм досить складний. Бальному танго властиві раптові зупинки й зміни положень, чергування повільних і швидких рухів. У ритмі цього стилю присутні ударні інструменти, що додає йому більше чіткості, на відміну від більш плавного й мелодійного аргентинського танго. Такий малюнок танцю називається «стаккато». Рухи створюються роботою ніг, а не всього тіла, як це відбувається в інших європейських танцях. У танго нога повинна підніматися й ставитися на місце м’яко, але чітко та впевнено. У цьому танці немає ні ковзань ногою по підлозі, ні сильних притупів. Сучасне танго – це драматичний танець, що є вираженням граничних почуттів, йому властива швидка зміна емоцій.

Існує два стилі бального танго, а саме американське й міжнародне. Обидва мають розмір 2/4 (рідше – 4/4), кожна частка такту акцентована. Рекомендований ритм для американського стилю танго становить 26–30 тактів на хвилину, міжнародний стиль, як правило, дещо швидший. Базовим рахунком в американському стилі є «слоу – слоу – квік – квік – слоу», в міжнародному – «квік – квік – слоу». Крім того, в американському стилі танцюристи рухаються з меншою динамікою просування порівняно з європейським танго, де перевага віддається відкритим та альтернативним позиціям. Танго міжнародного стилю – це стандартизований танець, один з найвимогливіших по відношенню до техніки виконання рухів і чистоти ліній. Його танцюють у постійному контакті, чергуючи швидкі рухи з повільними, тому парі необхідно зберігати постійний контроль балансу. Положення в парі компактне, партнерка розташована більше до правого боку партнера, що вирізняє танго від інших танців європейської програми. Передпліччя правої руки партнера паралельно підлозі, долоня глибоко за спиною партнерки. Ліва рука гостро зігнута у передпліччі, що наближає кисть до корпусу. Характерним положенням лівої руки партнерки є долонь із зібраними пальцями під паховою западиною партнера (Говард, 2003: 192). У правильній англійській інтерпретації танго має виявляти не явну пристрастність, а елегантну стриманість.

Американський стиль танго – це граціозний прогресивний танець з основним ритмом «слоу – слоу – квік – квік – слоу», закритим контактом «без просвіту» між тілами. Права рука партнера більше звичайного охоплює спину партнерки, ліва – тримається ближче до корпусу. Коліна зігнуті сильніше, ніж в інших бальних танцях, залишаються у цьому стані весь час. Танець має стаккатований

характер, а ефект крадіння досягається за рахунок максимального затягування кожного повільного кроку (Stephenson, Iaccarino, 1980: 157).

Ще одним напрямом, яким представлено сучасне танго, є фінський. Його ритмічність частково запозичена з чуттєвого аргентинського танго, але мужні синкопи хабанери та мілонги пом'якшилися, танцювальні кроки набули відтінку сором'язливості, делікатності, тактовності та смутку, що характерно для стриманого темпераменту фінів. У танці завжди веде партнер, а партнерка слухняно підкорюється. Виконується під своєрідні музичні композиції. Характерним є ритм «слоу – слоу – квік – квік», хоча можливі використання тільки повільних або тільки швидких кроків залежно від музичного матеріалу. Є також паузи. Зовнішньо фінське танго помітно відрізняється від інших стилів. Проте в танці наявна чуттєвість, яка разом з простотою й плавністю рухів та імпровізацією робить їх більш схожими на аргентинське танго (де салон), ніж на стаккатоване бальне, з яким має більш недавнє спільне походження, а ритмічний малюнок простіший, ніж в аргентинському (особливо танго мілонгеро). У фінському танго постава пряма (корпус не подається вперед, як в аргентинському танго, але й не відтягується назад, і партнерка не виконує прогин під лопатками, як у бальному танго). Стандартне положення в парі таке: закриті обійми з контактом від верхньої частини грудей до тазу, часто зустрічається положення «щока до щоки». Ліва рука партнерки зазвичай розташована на правій руці партнера, стикаючись з правою лопаткою, а не плечем, як це прийнято в танго-мілонгеро. Обійми зміщені праворуч від центру тіла. Партнерка нахиляє голову, щоб дивитися через праве плече партнера, на відміну від деяких стилів аргентинського танго, де вона може повертати голову до грудей партнера.

Для фінського танго характерні довгі кроки, як у фокстроті, динамічні обертання, хвилеподібні рухи верхньої частини корпусу й сильно зігнуті коліна, контакт стегнами, від яких партнер дає імпульс партнерці (на відміну від аргентинського танго, де партнер веде від грудей), виконуючи перший крок зазвичай з правої ноги між ніг партнерки, зберігаючи контакт у стегнах. Однак можливий варіант кроків поза партнерки праворуч. Стопи паралельні. Використовується багато рухів назад, на відміну від аргентинського танго, є біль-

ший поворот плечей у вертикальній площині (плечі не завжди паралельні підлозі), ніж в інших стилях танго. У фінському танго мало фігур, воно складається переважно з променадних, стаціонарних і прогресивних поворотів, імпровізації. Як й інші форми соціального танго, воно зазвичай танцюється проти годинникової стрілки. Існує рух, зовні схоже на кебраду, можливо, запозичену з канженге (старовинна форма танго, яке танцювали в робочих районах), коли партнер нахиляє партнерку, проте у фінському танго цей рух виконується плавніше, що надає цьому стилю романтичності. Променадна позиція, закидування ніг та стрибки не використовуються (Finnish Tango, 2011).

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі танго представлено трьома напрямками, такими як аргентинське, бальне, фінське. Аргентинське танго характеризується соціальністю, комунікацією, близьким розташуванням у парі, медитативним контактом верхньої та нижньої частин тіла, швидкими та емоційними рухами ніг, імпровізаційністю, яскраво вираженими жіночою та чоловічою ролями, відсутністю чітко встановлених правил виконання. Серед найбільш поширених стилів слід назвати мілонгеро, салон та нуево, що представляють соціальний напрям; танго «на експорт», танго-фантазія («ессенарію», шоу-танго), що представляють сценічний напрям. Бальне танго має суворо стандартизовану техніку виконання, танцюється на змаганнях і турнірах зі спортивних бальних танців, характеризується стаккатованістю рухів, раптовими зупинками, чергуванням повільних і швидких рухів, відсутністю імпровізації. Представлене двома стилями, а саме американським (граціозний прогресивний танець, партнер і партнерка перебувають у закритому контакті, сильно зігнуті коліна) та міжнародним (вимогливий за технікою виконання, надзвичайно дисциплінований, виконується в постійному контакті, швидкі рухи чергуються з повільними, характеризується не явною пристрасністю, а елегантною стриманістю). Фінське танго поєднує пристрасну манеру аргентинського та стриману манеру бального танго. Виконується на легато, характеризується імпровізаційністю, чуттєвістю, простотою та плавністю рухів, контактом у стегнах, досить простим ритмічним малюнком, малою кількістю фігур, сильним «контактом з підлогою».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богданова М. Специфіка конкурсного виконання танго. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2009. Т. 1. Вип. 15. С. 116–120.

2. Борхес Х.Л. История танго. *Эваристо Каррьего* / пер. Б. Дубина. 1930. URL: <http://noyabr.prosocialmedia.info/avto/horhe-luis-borhes-tango> (дата звернення: 16.02.2020).
3. Говард Г. Техника европейских танцев / пер. А. Белогородский. Москва : Артис, 2003. 256 с.
4. Журавлева А. Контактне танго як новітня форма. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 139. С. 75–83
5. Черепанин М. Астор П'яцолла: традиційне танго та його стильова інтерпретація в сучасному академічному виконавстві (з нагоди 90-ї річниці народження композитора). *Вісник КНУКіМ. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 27. С. 200–206.
6. Carlitos Espinoza & Noelia Hurtado – Milonga Querida – Juan D'Arienzo – MSTF2013 – Poreč, Croatia. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Rx9xZ8S0LAs&feature=emb_logo (дата звернення: 26.03.2020).
7. Elena Sergienko & Rodion Khramutichev, Kiev, De Angelis A. Larroca – Cuando Te Fuiste. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_m1nGoxgJU0&feature=emb_logo (дата звернення: 26.03.2020).
8. Finnish Tango (Tango Finlandia). *Tango Voice*. 2011. URL: <https://tangovoice.wordpress.com/2011/01/10/finnish-tango-tango-finlandia/> (дата звернення: 27.02.2020).
9. Kärjä A-V. The Crisis of Finnish Tango. 2016. URL: https://www.academia.edu/31465207/The_Crisis_of_Finnish_Tango (дата звернення: 01.03.2020).
10. Mariana Montes y Sebastian Arce – Asti'n Tango Festival 2012 – HD – I. URL: https://www.youtube.com/watch?time_continue=183&v=ybmsqIKHSr4&feature=emb_logo (дата звернення: 27.03.2020).
11. Stephenson R., Iaccarino J. The Complete Book of Ballroom. *Dancing New-York*. 1980. 243 p.

REFERENCES

1. Bohdanova M. V. Spetsyfika konkursnoho vykonannya tanho [Specificity of the competition performance of tango]. *Ukrainian culture: the past, the modern, the ways of development*, V. 1, I. 15. Rivne : RSHU, 2009. pp. 116–120 [In Ukrainian].
2. Borhes H. L. Istorija tango [History of tango]. *Evaristo Carriego*. Transl. by B. Dubinin. 1930. URL: <http://noyabr.prosocialmedia.info/avto/horhe-luis-borhes-tango> (date of the application 16.02.2020) [In Russian].
3. Govard G. *Tehnika evropejskih tancev [Technique of Ballroom Dancing]*. Transl. by A. Belogrodsky. Moscow : Artis, 2003. 256 p. [In Russian].
4. Zhuravleva A. V. Kontaktne tanho yak novitnia forma [Contact tango as the newest form]. *Scientific notation. Series : Pedagogical sciences*. I. 139. Kyiv: NPDU Publ., 2018. pp. 75-83 [In Ukrainian].
5. Cherepanyn M. V. Astor P'iatsolla: tradytsiine tanho ta yoho stylova interpretatsiia v suchasnomu akademichnomu vykonavstvi (z nahody 90-i richnytsi narodzhennia kompozytora) [Astor Piazzolla: traditional tango and its stylistic interpretation in the contemporary academic performance (on the occasion of the 90th birthday of the composer)]. *Herald of KNUCA: History of Art*. I. 27. Kyiv: KNUCA Publ., 2012. pp. 200-206 [In Ukrainian].
6. Carlitos Espinoza & Noelia Hurtado – Milonga Querida – Juan D'Arienzo – MSTF2013 – Poreč, Croatia. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Rx9xZ8S0LAs&feature=emb_logo (date of the application: 26.03.2020) [In English].
7. Elena Sergienko & Rodion Khramutichev, Kiev, De Angelis A. Larroca – Cuando Te Fuiste. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_m1nGoxgJU0&feature=emb_logo (date of the application: 26.03.2020) [In English].
8. Finnish Tango (Tango Finlandia). *Tango Voice*. 2011. URL: <https://tangovoice.wordpress.com/2011/01/10/finnish-tango-tango-finlandia/> (date of the application: 27.02.2020) [In English].
9. Kärjä A-V. The Crisis of Finnish Tango. 2016. URL: https://www.academia.edu/31465207/The_Crisis_of_Finnish_Tango (date of the application: 01.03.2020) [In English].
10. Mariana Montes y Sebastian Arce - Asti'n Tango Festival 2012 – HD – I. URL: https://www.youtube.com/watch?time_continue=183&v=ybmsqIKHSr4&feature=emb_logo (date of the application: 27.03.2020) [In English].
11. Stephenson R., Iaccarino J. The Complete Book of Ballroom. *Dancing New-York*. 1980. 243 p. [In English].